

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Σχολή Ν.Ο.Π.Ε.

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης & Δημόσιας Διοίκησης

Τομέας: ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Μαρξική και Μαρξιστική Σκέψη

2013– 2014

Διδάσκων: Μ. Σπουρδαλάκης

Ωρες γραφείου: Τετάρτη 3.00 – 4.30 μμ. (Θεμιστοκλέους 6, 3^{ος})
ή κατόπιν συνεννόησης (210-368-8908, 210-368-9593)

Περιγραφή μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει τους συμμετέχοντες στη Μαρξική σκέψη. Πιο συγκεκριμένα επιδίωξη του μαθήματος είναι αφενός να αναλύσει τη θέση που κατέχει η σκέψη των Μαρξ και Ένγκελς στην ιστορία της δυτικής σκέψης και αφετέρου να δείξει ότι τα όρια της αναλυτικής της δυνατότητας σήμερα είναι πολύ μεγαλύτερα από εκείνα συχνά πιστεύεται. Το μάθημα θα ξεκινήσει με μια εκτενή, αν και αναγκαστικά επιλεκτική, αναφορά στη σκέψη του Χέγκελ. Εδώ επιδίωξη του μαθήματος είναι να δείξει τόσο το πλαίσιο της φιλοσοφικής συζήτησης της εποχής όσο και τις φιλοσοφικές καταβολές της μαρξικής σκέψης. Στη συνέχεια μέσα από την συζήτηση εννοιών κλειδιά, το μάθημα παρουσιάζει την συμβολή αλλά και τη μοναδική ίσως ιδιομορφία της μαρξικής σκέψης. Τέλος, το τελευταίο μέρος του μαθήματος επιχειρεί να δείξει το ανοικτό των ζητημάτων που έθεσαν οι "ιδρυτές" του μαρξισμού και σε αυτό το πλαίσιο θα εξετάσει πολύ επιγραμματικά τη σκέψη των σημαντικότερων "επιγόνων" τους. Το μάθημα στηρίζεται κυρίως στις ανοικτές διαλέξεις, οι οποίες προϋποθέτουν φυσικά τη συμμετοχή των φοιτητών. Κατά συνέπεια, οι παρακολουθήσεις χωρίς να είναι υποχρεωτικές θεωρούνται απαραίτητες. Για την "ύλη" του μαθήματος θα μοιραστεί φάκελος.

Απαιτήσεις του μαθήματος, βαθμολογία

Εργασία	40%
Συμμετοχή	30%
Εξέταση (προφορικά)	30%

Σχέδιο μαθήματος

I. Εισαγωγή

II. Χέγκελ (1770-1831)

Θεματικές: Θεωρία της Ιστορίας
Φιλοσοφική ανθρωπολογία
Θεωρία του Κράτους

III. Μαρξ (1818-1883) Ένγκελς (1820-1895)

Θεματικές: Θεωρία της ιστορίας
Αλλοτρίωση
Εργασία και κοινωνικές τάξεις
Κριτική στη πολιτική οικονομία
Το καπιταλιστικό κράτος
Το γυναικείο ζήτημα

IV. Μαρξισμός (σύνοψη)

Βιβλιογραφία (ενδεικτική)

Η βιβλιογραφία των θεματικών του μαθήματος είναι τεράστια και φυσικά δεν έχει νόημα εδώ να αναφερθεί κανείς σε αυτή. Οι φοιτητές, και τούτο είναι μέρος της άσκησης τους, στο πλαίσιο της συγγραφής της εργασίας τους, αναμένεται να κάνουν τη δική τους βιβλιογραφική έρευνα, πάντα φυσικά σε συνεργασία και υπό την επίβλεψη του διδάσκοντα. Παρακάτω παρατίθενται οι τίτλοι έργων, αποσπάσματα των οποίων αποτελούν τη minimum ύλη του μαθήματος. Με αστερίσκο σημειώνονται τα κείμενα που θα περιλαμβάνονται στο φάκελο.

Γ. Β. Φ. Χέγκελ, *Ο λόγος στην Ιστορία* *¹

Γ. Β. Φ. Χέγκελ, *Φαινομενολογία του Πνεύματος* *

Γ. Β. Φ. Χέγκελ, *Φιλοσοφία του Δικαίου* *

Κ. Μαρξ – Φ. Ένγκελς *Το κομμουνιστικό μανιφέστο*.

Κ. Μαρξ, *Εισαγωγή στην κριτική της πολιτικής οικονομίας*. *

Κ. Μαρξ, *Θέσεις για τον Φοϋερμαχ*. *

Κ. Μαρξ, *Χειρόγραφα 1844* *

Κ. Μαρξ, *Για την κριτική της εγγελιανής φιλοσοφίας του δικαίου* *

Κ. Μαρξ, *Για το εβραϊκό ζήτημα*. *

Κ. Μαρξ, *Το κεφάλαιο*. *

Κ. Μαρξ, *"Γράμμα στον Βαϊντεμάγερ"* *

Κ. Μαρξ, *Κριτική του προγράμματος της Γκοτα*. *

Κ. Μαρξ – Φ. Ένγκελς, *Γερμανική ιδεολογία*. *

Φ. Ένγκελς, *Ουτοπικός σοσιαλισμός και επιστημονικός σοσιαλισμός*. *

Φ. Ένγκελς, *Η καταγωγή της οικογένειας της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους* *

¹. Βλ. την έκδοση Χέγκελ, *Ο Λόγος στην Ιστορία*, Μετ. – Προλεγόμενα – Ερμηνευτικά σχόλια, Π. Θανασιάς, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2006.

Μαρξική και μαρξιστική θεωρία

Πρώτη επιλογή

- Κωνσταντζίο Πρέβε, *Κριτική ιστορία του Μαρξισμού*, Αθήνα, ΚΨΜ, 2010, σελ. 240.

Δεύτερη Επιλογή

- Ανδριάννα Βλάχου (επιμ.), *Πολιτική οικονομία του καπιταλισμού*, Αθήνα, Κριτική, 2009, σελ. 1024.

Άλλη βιβλιογραφία.

- Γκεόργκ Χέγκελ, *Ο Λόγος στην Ιστορία*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2006.
- Γκεόργκ Χέγκελ, *Φαινομενολογία του Νου*, μτφ. Γιώργος Φαράκλας, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2006.
- Φρίντριχ Ένγκελς – Καρλ Μαρξ, *Μανιφέστο του κομμουνιστικού κόμματος*, μτφ. Γιώργος Κόττης, Αθήνα, Θεμέλιο, 1999.
- Φρίντριχ Ένγκελς – Καρλ Μαρξ, *Μανιφέστο του κομμουνιστικού κόμματος*, μτφ. Κώστας Κουτσορέλης, Αθήνα, Νεφέλη, 2002.
- Κ. Μαρξ – Φ. Ένγκελς, *Για τη Θρησκεία*, Αθήνα, ΚΨΜ, 2009.
- Π. Βρανίτσκι, *Ιστορία του Μαρξισμού*, (δύο τόμοι) Αθήνα, Οδυσσέας, 2008.
- Boris Hessen κ.ά., *Μαρξισμός και επιστήμες. Ιστοριογραφικές και φιλοσοφικές προσεγγίσεις*, Αθήνα, Νεφέλη, 2010.
- Jean Hyppolite, *Χέγκελ και Μαρξ*, Αθήνα, Έρασμος, 1979.
- Henri Lefebvre, *Η μαρξιστική θεωρία του κράτους*, Αθήνα, Έρασμος, 1977.
- Ανρί Λεφέβρ, *Κοινωνιολογία του Μαρξ*, Αθήνα, μτφ. Τάσος Αναστασιάδης, Gutenberg, 1985, σελ. 198.
- David MacLellan, *Ο Μαρξισμός μετά τον Μαρξ*, Αθήνα, Σαββάλας, 2014.
- Γιάννης Μηλιός, κ.ά., *Η θεωρία του Μάρξ για τον καπιταλισμό*, Αθήνα, Νήσος, 2005.
- Έρνστ Φίσερ, *Τι είπε πραγματικά ο Μάρξ*, μτφ. Μπάμπης Γραμμένος, Αθήνα, Γλάρος, 1975, σελ. 248.
- Κώστας Παπαϊωάννου, *Μαρξ και μαρξισμός. Τομ.1, Οντολογία και αλλοτρίωση*, Αθήνα, Εναλλακτικές εκδόσεις, 2009.
- Ντέιβιντ Ρέντον, *Κριτικός Μαρξισμός*, Αθήνα, ΚΨΜ, 2004.
- Ντανιέλ Μπενσαϊντ, Μάρξ, *Τρόπος χρήσης*, Αθήνα, ΚΨΜ, 2004.
- Ντανιέλ Μπενσαϊντ, *Ο Μαρξ της εποχής μας*, Αθήνα, Τόπος, 2013
- Francis Wheen, *Το Κεφάλαιο Η βιογραφία ενός ημιτελούς αριστουργήματος*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2006

Προφανώς τα παραπάνω δεν μπορούν να καλύψουν πλήρως την ύλη του μαθήματος γι' αυτό θα διανέμεται φάκελος με επιλογή κειμένων από όλο το φάσμα του έργου των Μαρξ και Ένγκελς.